

ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА КРИЗОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Чумак Л.Ф., Васильченко Н.В.

Оздоровлення фінансової системи України можливе лише за умови відновлення платоспроможності базової ланки економіки – підприємств та організацій. Сьогодні спостерігається складна ситуація: понад половина вітчизняних підприємств працює збитково. Неплатоспроможність, з одного боку, є однією з головних зовнішніх ознак кризового фінансового стану підприємства, а з іншого – підставою для оголошення його банкрутом. Важливо вміти виділяти серед неплатоспроможних суб'єктів господарювання тих, які тимчасово потрапили у скрутне становище і мають значний потенціал для подальшого успішного функціонування.

Найдієвішим засобом запобігання банкрутству підприємства є вчасне виявлення ознак фінансової кризи й аналіз можливостей відновлення платоспроможності. Для визначення й оцінки кризового стану підприємства розроблено велику кількість методик поглибленого аналізу та експрес-аналізу, що базуються на використанні абсолютних та відносних показників. Такі методики дають змогу виявляти проблемні напрями у діяльності підприємства і досліджувати причини які їх зумовили, але не дають можливості зробити обґрунтовані висновки про його стан у цілому. Водночас саме інтегральна оцінка прогнозуванні кризових явищ і банкрутства.

Для виконання у повному обсязі всіх своїх функцій інтегральна оцінка повинна відповідати деяким вимогам. Методика розробки інтегральної моделі оцінки фінансового стану підприємства передбачає декілька етапів.

Перший етап – визначення основних напрямів оцінки. До таких напрямів доцільно віднести платоспроможність підприємства, його фінансову незалежність і якість активів, оскільки вони у

сукупності з різних точок зору характеризують фінансовий стан підприємства.

Другий етап – вибір окремих фінансових коефіцієнтів за кожним з аналітичних напрямів.

Третій етап – визначення для кожного із коефіцієнтів критичного (нормативного) значення. Для більшості коефіцієнтів немає та й не може бути загальнорекомендованих нормативів. Наведені у літературі критичні значення є дуже умовними орієнтирами. Тому для забезпечення точності інтегральної оцінки нормативи фінансових коефіцієнтів для конкретного підприємства мають розроблятися з урахуванням його галузевої належності й специфіки діяльності.

Четвертий етап – визначення вагомості окремих коефіцієнтів. Рівень вагомості, який характеризує важливість окремого коефіцієнта для об'єктивної оцінки фінансового стану, може суттєво відрізнитися залежно від виду діяльності підприємства та інший його особливостей. Більше того, для одного й того самого підприємства у різні періоди вагомість окремих показників може змінюватися.

П'ятий етап – формування узагальнюючих показників. Узагальнюючі показники розробляються за кожним із напрямів з урахуванням відібраних на другому етапі окремих коефіцієнтів та їх вагомості. Для формування комплексного узагальнюючого показника за кожним із окремих коефіцієнтів визначається ступень досягнення критичного рівня як відношення фактичного значення до критичного. Усі узагальнюючі показники розраховуються за єдиною методикою.

Шостий етап – формування інтегрального показника фінансового стану підприємства з урахуванням усіх аналітичних напрямів. Цей показник визначається як середня геометрична.

Запропонований підхід є узагальнюючим і допускає у разі потреби при формуванні інтегрального показника доповнення будь-якої кількості аналітичних напрямів і окремих коефіцієнтів.